

ARCHIWUM ZSIOZ KROSNO
NR 1896

OGRODY ZABYTEKOWE WOJEWÓDZTWA RZESZOWSKIEGO

Miejscowość Krzemienna

Powiat ~~brzozowski~~ gm. Dydnia

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W PRZEMYŚLU
Sekcja Przyrodnicza

Opracował Dr Jerzy Piórecki

Dokumentacja fotograficzna Z. Mikołajczyk

Rok wykonania dokumentacji 1973

Miejsce przechowywania dokumentacji
Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu Urząd Wojewódzki
w Rzeszowie — Biuro Dokumentacji Zabytków Ministerstwo Kul-
tury i Sztuki w Warszawie — Zarząd Ochrony Zabytków

SIP Przem 2747-75 1000 Fp 46-214

7583

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nn nnn. 7583

METRYCZKA PARKU – OGRODU

1	Adres	miejscowość (dzielnica, ulica nr posesji) Krzemienna		Urząd gminy Grabownica	powiat Brzozów	województwo rzeszowskie
2	Nazwa parku	aktualna Park podworski		dawna Park podworski		
3	Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park krajobrazowy z II połowy XIX wieku				
4	Czas powstania	Ogrody rozplanowane w II poł. XIX w. Starodrzew z przełomu XIX i XX w. z reliktnami pojedynczych drzew pochodzących zapewne z pocz. XIX w.				
5	Położenie parku	Park położony na lekkim skłonie po prawej stronie drogi Przemyśl-Brzozów				
6	Powierzchnia parku	ogółem ha 5	w tym wód w ha 0,60	czy są na niej budynki i jakie Dwór z połowy XIX wieku		
7	Użytkownik parku	Ośrodek Zdrowia				
8	Czy jest w rejestrze	data i nr rejestru A-925 dec. 2 31.05.75				
9	Istniejące dokumentacje (data i autor)	pomiar sytuacyjno-wysokościowy		inwentaryzacja zieleni		
		studium historyczne		założenia techniczno-ekonomiczne		
		techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy		ARCHIWUM OŚRODEK OCHRONY ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244 Nr inw. 7583		
10	Przeprowadzone dotychczas remonty	Prace konserwatorskie prowadzone były w parku w latach 60-tych XX w.				

ARCHIWUM BIURA BADAŃ
 I DOKUMENTACJI ZABYTKÓW
 w Krośnie
 Nr inw. 7583

Krzemienna

1. Poczta Dydnia
Urząd Gminny Grabownica
Powiat Brzozów
2. Park podśorski
3. Park podworski
4. Ogrody rozplanowane w II poł.XIX w. /bez późniejszych nawarstwień/
Sterodrzew z przełomu XIX i XX w. z relikwiami pojedynczych drzew
pochodzących zapewne z pocz.XIX w.
5. Park położony na lekkim skłonie /po prawej stronie drogi Przemysł-
Brzozów/.
6. Powierzchnia parku 5 ha łącznie z ogrodami użytkowymi, stawem,
i żłokami.
7. Użytkownik : Ośrodek Zdrowia
8. Park nie jest ujęty do rejestru ogrodów zabytkowych woj.rzeszowskie-
go.
9. Brak dokumentacji
10. Prace konserwatorskie prowadzone były w parku w latach 60-tych XX w.

I. Krótka analiza historyczna.

1. Ewolucja układu przestrzennego

Niewielkie ogrody krajobrazowe rozplanowane w II poł.XIX w. charakteryzują się jednolitym układem przestrzennym oraz starodrzewiem, pochodzącym głównie z II poł.XIX w. Główne osie kompozycyjne przebiegały wzdłuż otwartych terenów tj. od strony elewacji ogrodowej dworu. Główne skupienia starodrzewia obejmowały obszar położony między stosem a bocznym skrzydłem dworu. Podjazd pod dwór oraz główne drogi dojazdowe charakteryzowały się prostotą rozwiązań. W skłedzie gatunkowym przeważały gatunki drzew krajowych.

2. Dawne plany

Rozplanowania ogrodów na planach katastralnych nie odnaleziono.

3. Właściciele: W II poł.XIX w. Krzemienne należała do rodziny Bobczyńskich^{1/}.

II. Charakterystyka stanu istniejącego.

1. Układ przestrzenny

Układ przestrzenny zachowany zapewne z II poł.XIX w. /na podstawie struktury wiekowej drzewostanu/, drogi spacerowe nieczytelne. Drogi główne dojazdowe zachowane z II poł.XIX w.

W związku z remontem dworu część drzew w najbliższym otoczeniu budynku została poważnie uszkodzona /ryc.2 i 3/. Na terytorium tym zaprowadzony został nowy układ komunikacyjny, nadto założono duże magazyny materiałów budowlanych.

^{1/} Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego... t.IV. s.781. 1883 r.

K r z e m i e n n e

Diagram wartości

1. Założenia przestrzenne zachowane	5
2. Założenia przestrzenne o znaczeniu historycznym	5
3. Założenia wodne istniejące	3
4. Założenia wodne o znaczeniu historycznym	3
5. Założenia ziemne o znaczeniu obronnym /zachowane/	0
6. Założenia ziemne o znaczeniu historycznym	0
7. Wartość krajobrazowa ogrodów	5
8. Otoczenie krajobrazowe ogrodów	5
9. Wartość zachowanego drzewostanu	4
10. Udział gatunków obcych	0
11. Zachowany układ kompozycji roślinnych o znac. historycz.	5
12. Dwory i inne budynki o znaczeniu historycz.-architekt.	5
13. Drzewa pomniki	3
14. Drzewa i inne gatunki o znaczeniu hodowlanym	0
15. Zachowany układ sieci drogowej	3
16. Czytelne ślady sieci drogowej	3
17. Zachowane ogrody użytkowe /warzywniki i sady owocowe/	4
18. Zachowany układ przestrzenny ogardów warzywnych	4
19. Zachowane resztki leśne	2
20. Dąbrowy o pochodzeniu naturalnym	2
21. Związek z postaciami historycznymi	0
22. Adaptacja terenu pod nowe budownictwo	0
23. Rzeźba parkowa	0

Razem pkt.

61

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Jak już wspomniano, obok dworu /ryc.7/ najcenniejszym elementem, jaki zachował się w układzie przestrzennym, jest starodrzew.

Ogólny obszar parku zachowany w granicach, pochodzących z II poł. XIX w.

4. Rola obiektu w krajobrazie.

Park położony w krajobrazie naturalnym z przewagą krajobrazu leśnego. Posiada nienaruszony układ wodny oraz ogólne granice pochodzące z II poł. XIX w., posiada znaczenie rekreacyjne dla mieszczącego się w parku ośrodka zdrowia, jak również jako teren spacerowy dla ludności miejscowej.

III. Wnioski

1. Granica ścisłej ochrony konserwatorskiej /ryc.8/ obejmuje park właściwy tj. w granicach starodrzewia, nadto obszar użytków rolnych pomiędzy parkiem a szosą Lynów-Brzozów. Do strefy ochrony krajobrazowej włączone zostały obszary nieurbanizowane, położone na północno-wschodniej części przedpola parku.

2. Obszar parku włączyć do rejestru obrotów zabytkowych woj. rzeszowskiej oraz zachować jako tzw. powierzchnie niezmienne.

- Na terenie parku ograniczyć składowiska materiałów budowlanych
- Zamknąć przejazdy zwłacza drogi o charakterze gospodarczym
- Zaprzestać zasypywania stawów dolnych oraz wycinki drzew
- Sztuczne ogrodzenia /dzielące park na kilka części usunąć/. Park wymaga jednolitego ogrodzenia.

3. Wykonać pomiar sytuacyjno wysokościowy wraz z inwentaryzacją drzewostanu oraz innych założeń o znaczeniu historycznym.

- Plan ogólnego zagospodarowania terenu
- Plan techniczny ogrodzenia parku, oświetlenia., przebudowy dróg itp.

IV. Wykaz rycin i dokumentacja fotograficzna.

Byc. 1 Krzemienne 1973. Pomnikowy dąb szypułkowy, położony poza obrębem parku /pierwotnie wchodził w skład terenów parkowych/.

Ryc. 2 Krzemienna 1974. Fragment najbliższego otoczenia dworu. Na pierwszym planie pojedynczy kasztanowiec, w głębi składowiska materiałów, nadto linia elektryczna niewłaściwie zlokalizowana na terenie parku.

Ryc. 3 Krzemienne 1974. Fragment pnia lipy szerokolistnej, /w najbliższym otoczeniu dworu/ używanego do prac o charakterze budowlanym /przymocowana lina wyciągu/.

Ryc. 4 Krzemienna 1 974. Fragment najbliższego otoczenia dworu od strony podjazdu pod dwór z niewłaściwym parkanem oraz materiałami budowlanymi.

Ryc. 5 Fragment dolnego tarasu parku. Na pierwszym planie ogrodzenie w głębi boisko sportowe.

Ryc. 6 Najbliższe otoczenie dworu z niewłaściwie zlokalizowanymi składami wiskami materiałów.

Ryc. 7 Najbliższe otoczenie dworu, *opisana mieszkaniec*
~~nie pierwszym planie pnie po wyciętych~~
~~okazanych drzewach.~~

Ryc. 8 Krzemienne 1974. Szkic terenowy.

Rye. 6

Rye. 7